

El món feudal i els regnes cristians

El quadern d'ampliació et porta més enllà de les activitats bàsiques. Aquí t'hi trobaràs amb tasques de recerca, anàlisi de fonts, argumentació crítica i comparacions que demanen pensar com un historiador.

1

El feudalisme: un pacte de protecció

1. **Anàlisi de fonts:** busca una descripció (en un manual o web fiable) de la cerimònia de l'*homenatge* feudal. Identifica els actors, els gestos i el sentit simbòlic del ritual. Relaciona el gest de les mans amb la postura actual de la pregària.
2. **Argumenta:** el feudalisme és sovint descrit com un sistema «rígid». De debò ho era tant? Defensa una postura analitzant els marges de maniobra que tenien (o no) un senyor, un vassall i un serf.

3. **Recerca:** investiga els **mals usos** i els **remences** a la Catalunya medieval. Quins eren els mals usos més coneguts (com l'*intestia* o el *ius prime noctis*) i fins a quin punt els historiadors els consideren reals o llegendaris? Cita almenys dues fonts.

2

Els nobles i el castell

1. **Anàlisi de fonts:** busca imatges d'un castell romànic català (per exemple, Cardona, Llordà o Mur) i identifica-hi cinc elements arquitectònics defensius. Relaciona cada element amb la seva funció.
2. **Argumenta:** el *codi de cavalleria* deia que el cavaller havia de protegir els febles i defensar l'Església, però la realitat era sovint més violenta. Per què hi havia aquest contrast? Defensa la teva resposta amb almenys dos arguments històrics.

3. **Recerca:** investiga el paper de les **dones nobles** a l'edat mitjana europea (governar la senyoria, defensar el castell, intervenir en pactes diplomàtics). Cerca una figura femenina històrica concreta (per exemple, Ermessenda de Carcassona, comtessa de Barcelona) i explica'n breument la trajectòria. Cita la font.

3

Els pagesos i el mas

1. **Recerca:** investiga la **revolució agrícola medieval** (segles XI-XII): arada pesada, ferradura, collera, rotació triennal i molins. Quina d'aquestes innovacions creus que va tenir més impacte? Justifica-ho amb dades demogràfiques o econòmiques.

2. **Anàlisi de fonts:** busca una representació pictòrica medieval del calendari agrícola (per exemple, les *Très Riches Heures* del duc de Berry o un calendari romànic). Identifica tres mesos i les feines del camp que s'hi mostren. Cita la font.

3. **Argumenta:** els monopolis senyorials (molí, forn, pont) eren una manera molt eficaç que el senyor s'enriquís a costa de tothom. Si fossis un pagès del segle XII, com t'hi enfrontaries? Quines opcions reals tenies? Defensa la resposta.

4

L'Església i el monestir

1. **Recerca:** investiga els ordes monàstics de **Cluny** i del **Cister**. Quan i on van néixer?
Quines diferències hi havia entre tots dos pel que fa a austeritat, arquitectura i economia?
Cita almenys dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** busca un fragment dels **acords de Pau i Treva** impulsats per l'abat Oliba (Toluges 1027 o Vic 1033). Identifica'n els subjectes protegits, els dies prohibits i les penes. Comenta'n una a la llum del context.

5

L'art romànic

1. **Anàlisi de fonts:** compara una imatge del **Pantocràtor de Sant Climent de Taüll** amb una imatge de Crist en un mosaic bizantí (per exemple, el de Santa Sofia). Identifica tres similituds i tres diferències. Cita les fonts.

2. **Recerca:** investiga el conjunt romànic de la **Vall de Boí**. Quantes esglésies inclou la declaració de Patrimoni Mundial de la UNESCO (any 2000)? Quin paper hi van tenir els *arrencaments* de pintures de principis del segle XX? Cita almenys dues fonts.

6

Els regnes cristians i el naixement de Catalunya

1. **Argumenta:** per què molts historiadors actuals consideren problemàtic el concepte de «**Reconquesta**»? Defensa una postura amb almenys tres arguments (cronològic, polític, ideològic).

2. **Recerca:** investiga la figura de la comtessa **Ermessenda de Carcassona** o del comte **Ramon Berenguer I**. Com van consolidar els comtats catalans cap a un poder polític propi? Cita almenys dues fonts.

3. **Anàlisi de fonts:** busca un mapa de la península Ibèrica cap a l'any 1000 i un altre cap al 1200. Identifica'n tres canvis territorials i explica què havia passat entremig (avenç dels regnes cristians, repoblació, formació de la Corona d'Aragó).

4. **Reflexió:** el text parla de la *convivència* entre cristians, musulmans i jueus a la península, que va deixar una herència enorme però també guerres i expulsions. Què en queda avui en la llengua, la cuina o la toponímia del teu entorn? Posa'n exemples concrets.